

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Ταχ. Δ/ση Βερανζέρου 46
Ταχ. Κώδικας 104 38
Πληροφορίες Θ. Δέλλιος, Α. Λάγιου, Π. Παπαδάκη, Γ. Δαμιανάκη
Δ. Παπανικολάου, Δ. Μίντζα,
Κ. Κιρτζαλίδου, Κ. Τασιούδη
Τηλέφωνο 2105271619, 1604,2102125755,5733, 5710, 5712,
5757,2105271627, 2106011499
E-mail thdellios@minagric.gr, alagiou@minagric.gr,
ppapadaki@minagric.gr, gdamianaki@minagric.gr,
dparanikolaou@minagric.gr,
dmintza@minagric.gr, gdamianaki@minagric.gr,
ktasioudi@minagric.gr, akirtzalidou@minagric.gr,

ΠΡΟΣ: ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΘΕΜΑ: «Εστία Αφθώδους Πυρετού στην Π.Ε. Λέσβου - Μετακινήσεις ευαίσθητων ειδών (βοοειδή, αιγοπρόβατα, χοίροι), νωπού γάλακτος, ζωικών υποπροϊόντων και ζωοτροφών, μέθοδοι αναισθητοποίησης και θανάτωσης, οδηγίες δειγματοληψίας και αποστολής δειγμάτων»

Κατόπιν επιβεβαίωσης εστίας Αφθώδους Πυρετού σε εκμετάλλευση βοοειδών στον Δήμο Δυτικής Λέσβου, της Περιφερειακής Ενότητας Λέσβου, της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου τίθενται σε ισχύ τα ακόλουθα:

Α. ΕΛΕΓΧΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

Στις Ζώνες Προστασίας (3km) και Επιτήρησης (10km) πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατό επισκέψεις **στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων**, με προτεραιότητα σε αυτές που βρίσκονται στη Ζώνη Προστασίας, κατά τις οποίες διενεργούνται:

- α) **απογραφή** του ζωικού κεφαλαίου,
- β) **κλινική εξέταση** όλων των ευαίσθητων ειδών,
- γ) **συλλογή δειγμάτων για εργαστηριακή εξέταση** αν απαιτείται (βλέπε ενότητα Η),
- δ) **επαλήθευση της τήρησης των μέτρων βιοπροφύλαξης στις εκτροφές** (περίφραξη, απολυμάνσεις τροχών οχημάτων και υποδημάτων στις εισόδους και εξόδους των εκμεταλλεύσεων, συνεχείς

απολυμάνσεις υλικών και εξοπλισμού, τήρηση αρχείου επισκεπτών, χρήση προστατευτικής ένδυσης-υπόδησης),

ε) επαλήθευση της τήρησης των απαγορεύσεων μετακίνησης των ζώων των ευαίσθητων ειδών (βλέπε ενότητα Β) και την ορθής διαχείρισης των ζωικών υποπροϊόντων αυτών στην εκμετάλλευση,

στ) διεξαγωγή λεπτομερούς έρευνας για τον εντοπισμό τυχόν επιδημιολογικά συνδεόμενων εγκαταστάσεων.

Β. ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΖΩΝΗ.

Καθολική απαγόρευση όλων των μετακινήσεων (για **σφαγή, πάχυνση, αναπαραγωγή, βόσκηση**) των ευαίσθητων ειδών εντός των ζωνών προστασίας, επιτήρησης και της περαιτέρω απαγορευμένης ζώνης για τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες και έως την επαναξιολόγηση των μέτρων, βάσει των επιδημιολογικών δεδομένων και την έκδοση νέων οδηγιών.

Γ. ΝΩΠΟ ΓΑΛΑ & ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Σύμφωνα με τον Κατ' Εξουσιοδότηση Κανονισμό 2020/687 της Επιτροπής, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, απαγορεύονται οι μετακινήσεις νωπού γάλακτος, πρωτογάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων που προέρχονται από ζώα από εκτροφές που βρίσκονται στην απαγορευμένη ζώνη.

Ειδικότερα, στον Κανονισμό 2020/687 Παράρτημα VI, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αναγράφονται οι παρακάτω απαγορεύσεις:

1. Μετακινήσεις νωπού γάλακτος και πρωτογάλακτος που προέρχονται από δεσποζόμενα ζώα καταγεγραμμένων ειδών από εγκαταστάσεις στην απαγορευμένη ζώνη.
2. Μετακινήσεις γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων με βάση το πρωτόγαλα από εγκαταστάσεις στην απαγορευμένη ζώνη.

Λαμβάνοντας υπόψη τα περιοριστικά μέτρα για τον έλεγχο του νοσήματος, ισχύουν τα κάτωθι:

Για τη νήσο της Λέσβου:

- Το νωπό γάλα των ευαίσθητων ειδών και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα οποία έχουν ήδη παραχθεί ή θα παραχθούν στο επόμενο διάστημα, δεν διακινούνται εκτός της νήσου Λέσβου. Επιπλέον, διακόπτονται οι εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων από τη νήσο Λέσβου, προς τρίτες χώρες καθώς και το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

- Το νωπό γάλα των ευαίσθητων ειδών, που προέρχεται από τη ζώνη προστασίας, δύναται να μεταποιηθεί σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται αποκλειστικά εντός της ζώνης προστασίας της νήσου Λέσβου, για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας για την αποτροπή μετάδοσης της νόσου.

Το νωπό γάλα των ευαίσθητων ειδών, που προέρχεται από τη ζώνη επιτήρησης, δύναται να μεταποιηθεί σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται αποκλειστικά εντός της ζώνης επιτήρησης της νήσου Λέσβου, για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας για την αποτροπή μετάδοσης της νόσου.

Το νωπό γάλα των ευαίσθητων ειδών, που προέρχεται από την περαιτέρω ζώνη, δύναται να μεταποιηθεί σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται αποκλειστικά εντός της περαιτέρω ζώνης, της νήσου Λέσβου, για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας για την αποτροπή μετάδοσης της νόσου.

Η θερμική επεξεργασία για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων συνίσταται κατ' ελάχιστον, σε παστερίωση με μία μόνο θερμική επεξεργασία, με αποτέλεσμα τουλάχιστον ισοδύναμο του αποτελέσματος που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή 72°C επί 15 δευτερόλεπτα. Το νωπό γάλα που δεν θα οδηγηθεί προς μεταποίηση, απορρίπτεται ως ζωικό υποπροϊόν κατηγορίας 2 (απόρριψη με υγειονομική ταφή).

- Τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα οποία έχουν ήδη παραχθεί ή θα παραχθούν στο επόμενο διάστημα, καταναλώνονται αυστηρά εντός της νήσου Λέσβου, μέχρι νεωτέρας.
- Όλα τα οχήματα που μεταφέρουν νωπό γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα, εντός της νήσου της Λέσβου, θα πρέπει να τηρούν μέτρα βιοασφάλειας για την αποτροπή μετάδοσης της νόσου.
- Ο ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ παύει να συλλέγει δείγματα γάλακτος από τη νήσο Λέσβου στο πλαίσιο του προγράμματος συμμόρφωσης με τα κριτήρια νωπού γάλακτος, μέχρι νεωτέρας.

Για την υπόλοιπη Ελλάδα:

- Τα γαλακτοκομικά προϊόντα που έχουν ήδη παραχθεί από 15 Ιανουαρίου 2026 και μετέπειτα, σε εγκαταστάσεις της υπόλοιπης Ελλάδας, από νωπό γάλα της νήσου Λέσβου, δεν διατίθενται στην αγορά, μέχρι νεωτέρας.
- Τα γαλακτοκομικά προϊόντα που έχουν ήδη μετακινηθεί από 15 Ιανουαρίου 2026 και μετέπειτα, από τη νήσο της Λέσβου προς την υπόλοιπη Ελλάδα, δεν διατίθενται στην αγορά, μέχρι νεωτέρας.

Μέτρα βιοασφάλειας των οχημάτων μεταφοράς γάλακτος

Ο καθαρισμός και η απολύμανση των οχημάτων μεταφοράς του γάλακτος, τόσο για τα ιδιόκτητα οχήματα των εγκαταστάσεων μεταποίησης ή των κέντρων συλλογής γάλακτος, όσο και για τα οχήματα των εξωτερικών συνεργατών, πρέπει να είναι σχολαστικός και να τεκμηριώνεται. Τα οχήματα κατά την απομάκρυνσή τους από την εγκατάσταση παραλαβής του νωπού γάλακτος θα πρέπει να συνοδεύονται από σχετική βεβαίωση καθαρισμού και απολύμανσης, η οποία εκδίδεται από την εγκατάσταση παραλαβής του νωπού γάλακτος, συνοδεύει το όχημα και επιδεικνύεται σε κάθε έλεγχο. Η εγκατάσταση παραλαβής γάλακτος τηρεί αρχείο με τα οχήματα που κινούνται σε κάθε ζώνη και την ιχνηλασιμότητα του γάλακτος που παραλαμβάνει.

Μέτρα βιοασφάλειας για τη διακίνηση του νωπού γάλακτος των ευαίσθητων ειδών:

Σε συνέχεια των αναφερόμενων στην προηγούμενη ενότητα, ορίζονται τα παρακάτω μέτρα για την αποτροπή μετάδοσης και εξάπλωσης της νόσου:

1. Τα οχήματα που παραλαμβάνουν γάλα από εκμεταλλεύσεις της απαγορευμένης ζώνης δεν πρέπει να παραλαμβάνουν γάλα από ελεύθερες περιοχές.
2. Ειδικότερα, ισχύουν τα παρακάτω:
  - i. Θα πρέπει να υπάρχουν οχήματα αποκλειστικής χρήσης στις ζώνες προστασίας και επιτήρησης τα οποία κινούνται αποκλειστικά σε αυτές τις ζώνες και τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από την περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη και από ελεύθερες περιοχές.
  - ii. Θα πρέπει να υπάρχουν οχήματα αποκλειστικής χρήσης στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από ελεύθερες περιοχές.
  - iii. Πριν από κάθε είσοδο και έξοδο από εκμεταλλεύσεις πρέπει να γίνεται καθαρισμός και απολύμανση του οχήματος.
  - iv. Πρέπει να καταγράφεται η ημερομηνία και ώρα παραλαβής γάλακτος από κάθε εκτροφή.
  - v. Ο οδηγός του μέσου παραλαβής και μεταφοράς του γάλακτος απαγορεύεται να μετακινείται άσκοπα εντός της εκτροφής και να έρχεται σε άμεση επαφή με ζώα ή ζωοτροφές, αλλά θα πρέπει να παραμένει αυστηρά στο διακριτό χώρο της παράδοσης του γάλακτος.
  - vi. Μετά την τελευταία παραλαβή διενεργείται προσεκτικός καθαρισμός και απολύμανση του οχήματος από τον οδηγό και στη συνέχεια, το όχημα δεν κάνει καμία ενδιάμεση στάση για παραλαβή σε άλλη εκμετάλλευση παρά κατευθύνεται προς την εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος, στην οποία διενεργείται εκ νέου καθαρισμός και απολύμανση (εσωτερικός CIP και εξωτερικός).
  - vii. Στα οχήματα πρέπει να υπάρχει επαρκής ποσότητα γαντιών μιας χρήσης, ποδοναριών και φόρμες μιας χρήσης, για άμεση χρήση από τον οδηγό.
  - viii. Όταν ο οδηγός φτάνει σε μια εκμετάλλευση πρέπει να φορέσει τη φόρμα, τα

ποδονάρια και τα γάντια και κατά την αποχώρηση να τα ψεκάσει με απολυμαντικό, να τα βγάλει και να τα αφήσει στην εκτροφή για καταστροφή.

3. Όλα τα οχήματα που παραλαμβάνουν νωπό γάλα πρέπει να φέρουν κινητό εξοπλισμό ικανού μεγέθους (τουλάχιστον 15lt) για να απολυμανθεί επαρκώς το όχημα πριν από την είσοδο και μετά την έξοδο από τις εκμεταλλεύσεις. Στα οχήματα πρέπει να υπάρχει αρκετή ποσότητα κατάλληλου απολυμαντικού.
4. Τα οχήματα πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται επιμελώς τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά πριν πραγματοποιήσουν το επόμενο δρομολόγιο.
5. Ο καθαρισμός και η απολύμανση των οχημάτων μεταφοράς του γάλακτος, τόσο για τα ιδιόκτητα οχήματα των εγκαταστάσεων μεταποίησης ή των κέντρων συλλογής γάλακτος, όσο και για τα οχήματα των εξωτερικών συνεργατών, πρέπει να είναι σχολαστικός και να τεκμηριώνεται.
6. Ο οδηγός έχει έγγραφη βεβαίωση διέλευσης από σταθμό απολύμανσης.
7. Ο οδηγός εισέρχεται στην εκμετάλλευση, εφόσον προσκομίσει την βεβαίωση καθαριότητας – απολύμανσης / διέλευσης από σταθμό απολύμανσης και εφόσον φέρει ιματισμό και ποδονάρια μιας χρήσης.
8. Η εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος τηρεί αρχείο με τα οχήματα που κινούνται σε κάθε ζώνη και την ιχνηλασιμότητα του γάλακτος που παραλαμβάνει

Οι ανωτέρω όροι ισχύουν και για τα οχήματα μεταφοράς γαλακτοκομικών προϊόντων.

Δ.ΝΩΠΟ ΚΡΕΑΣ & ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΡΕΑΤΟΣ

- **Απαγορεύονται ρητά όλες οι σφαγές των παραγωγικών δίχηλων ζώων** (βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων και άγριων εκτρεφόμενων θηραμάτων) **στη νήσο της Λέσβου**, μέχρι νεωτέρας.
- Τα σφάγια τα οποία προέρχονται από ζώα εκμεταλλεύσεων εκτός Λέσβου (π.χ. Λήμνος) και βρίσκονται σε ψυκτικούς θαλάμους σφαγείων της Λέσβου μπορούν να διακινηθούν στην τοπική αγορά, εντός νησιού.
- Τα σφάγια τα οποία προέρχονται από ζώα εκμεταλλεύσεων εντός Λέσβου και βρίσκονται σε ψυκτικούς θαλάμους σφαγείων της Λέσβου μπορούν να διατεθούν στην τοπική αγορά μόνο κατόπιν θερμικής επεξεργασίας. Σφάγια που δεν θα οδηγηθούν προς θερμική επεξεργασία, απορρίπτονται ως ζωικό υποπροϊόν κατηγορίας 2 (απόρριψη με υγειονομική ταφή).

- Απαγορεύεται να αποσταλούν σφάγια, κρέας, παρασκευάσματα και προϊόντα με βάση το κρέας από τη νήσο Λέσβο στην υπόλοιπη χώρα, σε άλλα Κράτη μέλη καθώς και σε τρίτες χώρες, μέχρι νεωτέρας.

Ε.ΖΩΙΚΑ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΑ

Οι περιορισμοί που τίθενται στη διαχείριση των ζωικών υποπροϊόντων λόγω αφθώδη πυρετού αφορούν μόνο τα ΖΥΠ των δίχληλων ζώων (νεκρά ζώα, κόπρος, γάλα, δέρματα, μαλλί, ΥΕΚ, εντόσθια και λοιποί ιστοί από σφαγεία), που προέρχονται από τη νήσο Λέσβο και τα οποία απαγορεύεται να μετακινηθούν εκτός νήσου Λέσβου.

1. Μέτρα στην εκτροφή ζώων με επιβεβαιωμένο κρούσμα (Κ.2020/687, άρθρο 12)

α) τα νεκρά ζώα και μέρη αυτών, τα οποία πέθαναν ή θανατώθηκαν στην πληγείσα εκτροφή απορρίπτονται υπό επίσημη επιτήρηση με υγειονομική ταφή εντός της εκτροφής (Κ.1069/2009, άρθρο 19, παρ.1ε και Κ.142/2011, Παράρτημα VI, Κεφ.ΙΙΙ, Τμήμα 1 και ΥΑ 258618/ ΦΕΚ 451/Β'/ 17.03.2008,).

β) η κόπρος, συμπεριλαμβανομένων των καθαρών και ακάθαρτων υλικών στρωμνής, συλλέγεται, εμποτίζεται με απολυμαντικό και η διαχείρισή της διενεργείται εντός της εκτροφής με έναν από τους ακόλουθους τρόπους (Κ.2020/687, Παράρτημα IV, σημείο Γ1):

- υποβάλλεται σε επεξεργασία με ατμό θερμοκρασίας τουλάχιστον 70°C

- καταστρέφεται με καύση

- απορρίπτεται με υγειονομική ταφή

- συλλέγεται σε κοπροσωρό για να αποσυντεθεί υπό θερμότητα, ψεκάζεται με απολυμαντικό και διατηρείται τουλάχιστον για 42 ημέρες, κατά τις οποίες η κοπροσωρός είτε καλύπτεται, είτε αναστοιβάζεται για να εξασφαλίζεται η θερμική επεξεργασία όλων των στρωμάτων

γ) τα λοιπά ζωικά υποπροϊόντα που προκύπτουν από τη θανάτωση των ζώων, δέρματα, μαλλί, γάλα και ζωικό αναπαραγωγικό υλικό, απομονώνονται, απολυμαίνονται και απορρίπτονται με υγειονομική ταφή εντός της εκτροφής. Το γάλα μπορεί να διασπαρεί εντός εκτροφής μετά από βρασμό.

2. Μέτρα στις εγκαταστάσεις εντός απαγορευμένης ζώνης (Κ.2020/687, άρθρο 22)

α) Τα ζωικά υποπροϊόντα, εκτός των ΥΕΚ, που προέρχονται από ζώα που βρίσκονται στην απαγορευμένη ζώνη, απαγορεύεται να μετακινηθούν εκτός νησιού (Κ.2020/687, Παράρτημα VI).

Η διαχείριση των ΖΥΠ του νησιού μπορεί να γίνει με υγειονομική ταφή ή με άλλους τρόπους διαχείρισης (βλέπε κόπρος και γάλα, σημείο 1β) εντός της νήσου.

β) Η διαχείριση των ΥΕΚ που προκύπτουν από τη σφαγή αιγοπροβάτων & βοοειδών γίνεται αποκλειστικά στη μοναδική εγκεκριμένη μονάδα αποτέφρωσης του νησιού, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα υγειονομικά μέτρα κατά τη συλλογή τους (συλλογή σε κατάλληλους, στεγανούς και

κλειστούς περιέκτες με την κατάλληλη σήμανση, χρώση των ΥΕΚ με την ειδική μπλε χρωστική patent blue V E131) και τη μεταφορά τους.

γ) Οι δορές και τα δέρματα μπορούν να οδηγηθούν από τα σφαγεία στις 2 εγκεκριμένες μονάδες ενδιάμεσου χειρισμού του νησιού για αλάτιση και αποθήκευση, μέχρι νεωτέρας.

Τα οχήματα που μεταφέρουν ΖΥΠ πρέπει:

α) να είναι στεγανά και να διαθέτουν τον απαιτούμενο αριθμό καταχώρησης

β) να φέρουν κινητό εξοπλισμό απολύμανσης με ικανή ποσότητα κατάλληλου απολυμαντικού τουλάχιστον 15lt

γ) να απολυμαίνονται επαρκώς οι τροχοί των οχημάτων κατά την είσοδο και την έξοδο τους από την κάθε εγκατάσταση

δ) να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται επιμελώς τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά με το πέρας του κάθε δρομολογίου

Συμπερασματικά, η διαχείριση των ΖΥΠ στη νήσο Λέσβου, περιλαμβάνει:

- Απαγόρευση εξόδου των ΖΥΠ προς διαχείριση εκτός νησιού. Ειδικότερα:
  - Θετική εκτροφή:
    - Νεκρά και θανατωμένα ζώα, κόπρος και στρωμνή, νωπό γάλα: Υγειονομική ταφή εντός εκτροφής ή σε κατάλληλο σημείο εντός του νησιού
  - Λοιπές εκτροφές εντός νησιού:
    - Νεκρά ζώα: Υγειονομική ταφή εντός του νησιού
    - Κόπρος: κοπροσωρός εντός εκτροφής τουλάχιστον για 2 μήνες
    - Γάλα: υγειονομική ταφή εντός εκτροφής ή βρασμός και διασπορά στο έδαφος εντός εκτροφής
  - Σφαγεία:
    - ΥΕΚ, αποτέφρωση στο μοναδικό αποτεφρωτήριο υψηλού δυναμικού που υπάρχει στο νησί
    - Δέρματα, αλάτιση και παραμονή στις δύο εγκεκριμένες μονάδες ενδιάμεσου χειρισμού του νησιού, μέχρι νεωτέρας
    - Λοιπά ΖΥΠ κατηγορίας 2 και 3, διαχείριση με υγειονομική ταφή εντός νησιού
    - Σφάγια που δεν θα οδηγηθούν για θερμική επεξεργασία, απόρριψη ως ζωικά υποπροϊόντα εντός νησιού
  - Τυροκομεία:
    - Νωπό γάλα που δεν θα οδηγηθεί για παστερίωση και τυρόγαλα, απόρριψη ως ζωικό υποπροϊόν με υγειονομική ταφή ή βρασμός και απόρριψη.

ΣΤ. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΩΣΗΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ, ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΧΟΙΡΩΝ

Τα ζώα αναισθητοποιούνται μόνον από άτομα που διαθέτουν το πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) 1099/2009. Οι επιτρεπόμενες μέθοδοι αναισθητοποίησης, οι όροι χρήσης που περιλαμβάνουν τα επιτρεπόμενα είδη ζώων για κάθε μέθοδο, οι βασικές παράμετροι και ειδικές απαιτήσεις ορίζονται στο Κεφάλαιο I Παράρτημα I και το Παράρτημα II του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ. Οι μέθοδοι αναισθητοποίησης οι οποίες δεν καταλήγουν σε ακαριαίο θάνατο (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούνται, το ταχύτερο δυνατόν, από διαδικασία που εξασφαλίζει το θάνατο, όπως αφαιμάξη, καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος, ηλεκτροπληξία ή παρατεταμένη έκθεση σε ανοξία, σύμφωνα την παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού.

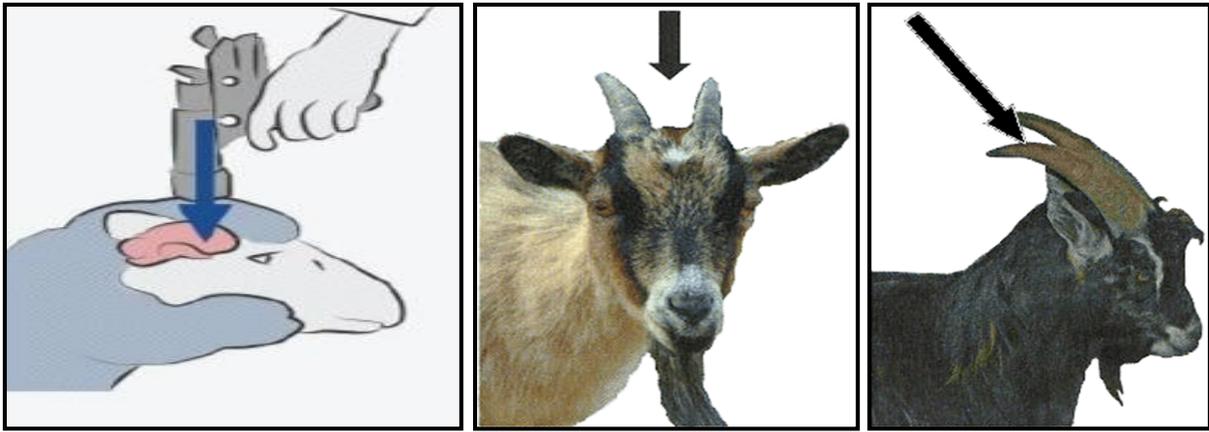
Προτεινόμενες μέθοδοι αναισθητοποίησης και θανάτωσης στην περίπτωση θανάτωσης ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ στις εκτροφές για τον έλεγχο ασθενειών (αποπληθυσμός)

1. Αναισθητοποίηση με πιστόλι με διατρητική ράβδο (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος (pithing).

Το pithing είναι αποτελεσματική και αποδεκτή μέθοδος για τη διασφάλιση ταχείας θανάτωσης ζώων που δεν προορίζονται για κατανάλωση, όπως τραυματισμένα ζώα, επείγουσες περιπτώσεις ή ζώα που θανατώνονται στο πλαίσιο ελέγχου ασθενειών. Το pithing περιλαμβάνει την εισαγωγή μιας πλαστικής ή μεταλλικής επιμήκους ράβδου μέσω της οπής στο κεφάλι, που δημιουργείται από το πιστόλι με διατρητική ράβδο.

Το πιστόλι τοποθετείται έτσι ώστε το βλήμα να εισέλθει στον φλοιό του εγκεφάλου από το άνω μέρος με κατεύθυνση προς την άρθρωση της γνάθου.

Στα μικρά μηρυκαστικά, όταν τα κέρατα δεν επιτρέπουν τη βολή στο μέτωπο του ζώου, τα διατρητικά όργανα τοποθετούνται αμέσως πίσω από τη βάση των κεράτων με κατεύθυνση προς την άρθρωση της γνάθου.

Πηγή φωτογραφιών: 1) Διαδικτυακό σεμινάριο BTSF για την προστασία των ζώων κατά τον αποπληθυσμό, (2 και 3) Government of Canada

Στη συνέχεια, η εύκαμπτη ράβδος που χρησιμοποιείται για το pithing, προωθείται με κατεύθυνση προς την ουρά, διαμέσου του εγκεφάλου, μέχρι το επίπεδο του εγκεφαλικού στελέχους και εάν είναι αρκετά μακριά, μέσα στον νωτιαίο μυελό. Στη συνέχεια κινείται μπρος-πίσω ώστε να προκληθεί μέγιστη καταστροφή του εγκεφάλου και του άνω νωτιαίου μυελού. Αρχικά το ζώο παρουσιάζει έντονες μυϊκές συσπάσεις, αλλά στη συνέχεια αναστέλλονται τα αντανακλαστικά κίνησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το ζώο θα πρέπει να είναι επαρκώς αναισθητοποιημένο, αλλιώς η μέθοδος δεν επιτρέπεται να λάβει χώρα.

Η καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος (pithing) είναι προτιμότερη της αφαιμάξης ως μέθοδος θανάτωσης, καθώς η αφαιμάξη αυξάνει τις πιθανότητες εξάπλωσης της ασθένειας και είναι πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί σε συνθήκες εκτροφής.

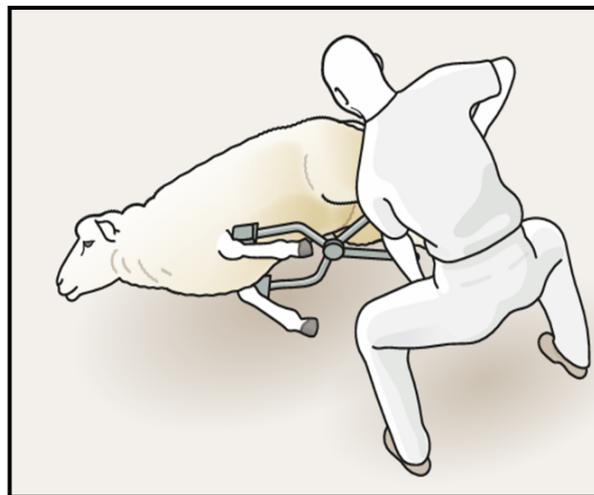

Πηγή φωτογραφιών: Διεύθυνση Κτηνιατρικής Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης και διαδικτυακό πρόγραμμα BTSF για την προστασία των ζώων κατά τον αποπληθυσμό (πλαστική ράβδος)

2. Ηλεκτρική αναισθητοποίηση με τοποθέτηση ηλεκτροδίων στην κεφαλή (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από ηλεκτροπληξία

Τα ηλεκτρόδια τοποθετούνται στην κεφαλή του ζώου έτσι ώστε να περιβάλλουν τον εγκέφαλο για να μπορεί το ηλεκτρικό ρεύμα να διαπερνά τον εγκέφαλο. Η δίοδος του ηλεκτρικού ρεύματος διακόπτει τη φυσιολογική εγκεφαλική δραστηριότητα με αποτέλεσμα την απώλεια της αισθητηριακής αντίληψης και της ευαισθησίας.

Η αναισθητοποίηση πρέπει να ακολουθείται το συντομότερο δυνατόν από δίοδο ηλεκτρικού ρεύματος διαμέσου της καρδιάς (τοποθέτηση των δύο ηλεκτροδίων στο θωρακικό τοίχωμα εκατέρωθεν του στέρνου στο ύψος της καρδιάς - πίσω από τους αγκώνες) που προκαλεί κοιλιακό ινιδισμό, καρδιακή ανακοπή και θάνατο του ζώου (ηλεκτροπληξία). Δεν επιτρέπεται η πρόκληση ηλεκτροπληξίας αν δεν προηγείται αναισθητοποίηση, καθώς είναι εξαιρετικά επώδυνη. Η εφαρμογή των ηλεκτροδίων στο σώμα του ζώου πρέπει να έχει διάρκεια τουλάχιστον 8-10 sec, μέχρι την πρόκληση καρδιακής ανακοπής και το θάνατό του.

Πηγή φωτογραφιών: European Commission DG SANTE

3. Πυροβόλο όπλο με σφαίρες

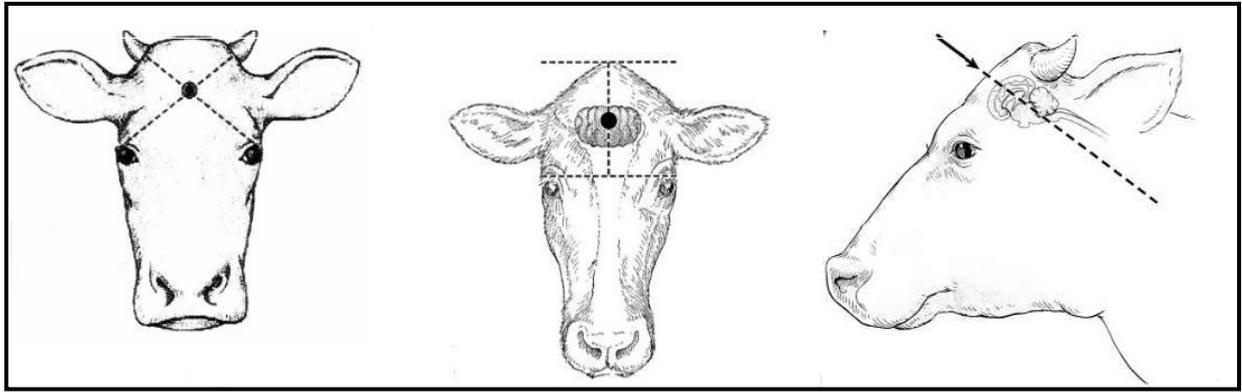
Αυτή η μέθοδος θανάτωσης γίνεται από ειδικό εξουσιοδοτημένο προσωπικό και προτιμάται μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις δύστροπων ή αγελαίων ζώων για τα οποία είναι δύσκολη η περισυλλογή και ΜΟΝΟ σε εξωτερικούς χώρους. Πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά η κείμενη νομοθεσία περί όπλων και να διασφαλίζεται η σωματική ακεραιότητα του προσωπικού. Η γωνία βολής είναι η ίδια με αυτή που αφορά το πιστόλι με τη χρήση διατρητικής ράβδου.

Προτεινόμενες μέθοδοι αναισθητοποίησης και θανάτωσης στην περίπτωση θανάτωσης ΒΟΟΕΙΔΩΝ στις εκτροφές για τον έλεγχο ασθενειών (αποπληθυσμός).

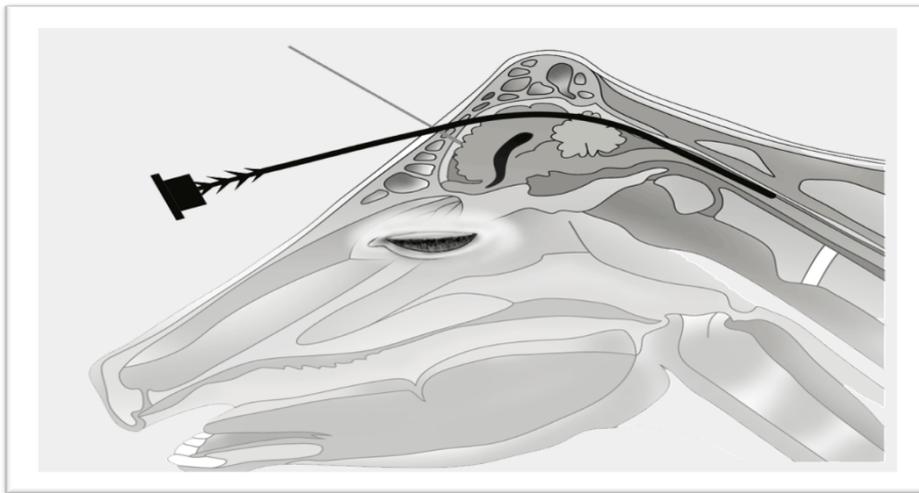
1. Αναισθητοποίηση με πιστόλι με διατρητική ράβδο (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος (pithing).

Η ιδανική θέση βολής είναι στο μέσο του μετώπου, στο σημείο τομής νοητών γραμμών από τα μάτια προς τη βάση των αντίθετων κεράτων.

Το μέγεθος της ράβδου pithing πρέπει να είναι κατάλληλο για το μέγεθος του ζώου, δηλαδή αρκετά μεγάλο ώστε να φτάνει στο άνω τμήμα του νωτιαίου μυελού και η ράβδος pithing είναι μιας χρήσης και παραμένει στο σφάγιο.

Πηγή φωτογραφίας: Σεμινάριο BTSF για την προστασία των ζώων κατά τον αποπληθυσμό.

Πηγή φωτογραφίας: The National Farm Animal Care Council (NFACC)

Πηγή φωτογραφιών: (2,3,4) Διεύθυνση Κτηνιατρικής Μητροπολιτικής Ενότητας
Θεσσαλονίκης, (1) EFSA, scientific opinion

2. Ηλεκτρική αναισθητοποίηση με τοποθέτηση ηλεκτροδίων στην κεφαλή (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από ηλεκτροπληξία

Όπως περιγράφεται στα αιγοπρόβατα.

3. Πυροβόλο όπλο με σφαίρες

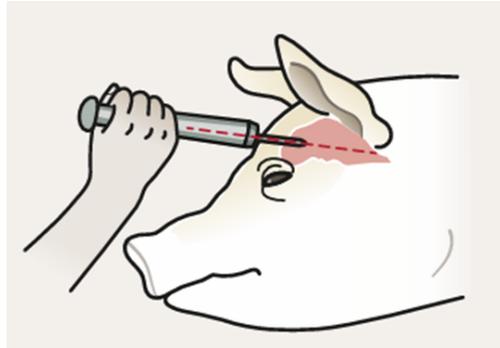
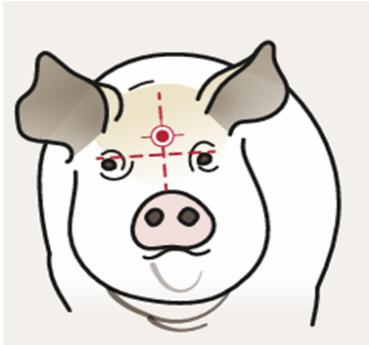
Όπως περιγράφεται στα αιγοπρόβατα.

Προτεινόμενες μέθοδοι αναισθητοποίησης και θανάτωσης στην περίπτωση θανάτωσης ΧΟΙΡΩΝ στις εκτροφές για τον έλεγχο ασθενειών (αποπληθυσμός).

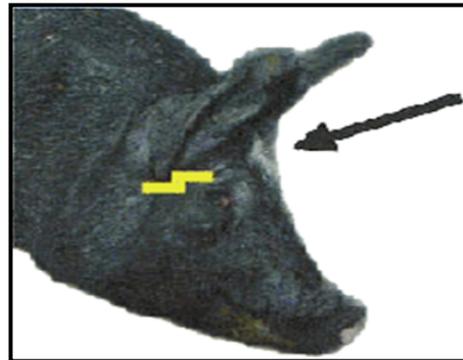
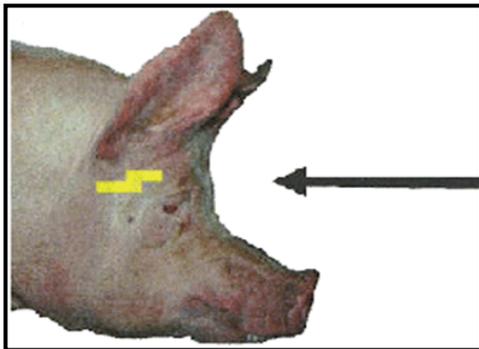
1.Αναισθητοποίηση με πιστόλι με διατρητική ράβδο (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος (pithing).

Η ιδανική θέση βολής είναι 2 εκατοστά πάνω από το επίπεδο των ματιών στη μέση γραμμή του μετώπου, με κατεύθυνση προς την ουρά του ζώου. Το πιστόλι με διατρητική ράβδο πρέπει να κατευθύνεται κάθετα προς τα βρεγματικά οστά των χοίρων. Οι κάπροι και οι μεγάλες χοιρομητέρες μπορεί να έχουν μια οστέινη ακρολοφία κατά μήκος του κέντρου του μετώπου. Αυτό μπορεί να παρεμποδίσει ή να αποτρέψει τη διείσδυση του εμβόλου στην εγκεφαλική κοιλότητα, με αποτέλεσμα το ζώο να μην αναισθητοποιείται αποτελεσματικά. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η συνιστώμενη θέση βολής είναι 3–4 cm πάνω από το επίπεδο των ματιών και το στόμιο του πιστολιού να τοποθετείται ελαφρώς στο πλάι της ακρολοφίας, με στόχευση προς το κέντρο του κεφαλιού.

Απαιτείται συγκράτηση του ζώου. Οι ρινοσφιγκτήρες πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν καμία άλλη μέθοδος συγκράτησης δεν παρέχει το ίδιο επίπεδο ακρίβειας στην εφαρμογή της μεθόδου θανάτωσης. Το ζώο δεν πρέπει να συγκρατείται εάν ο χειριστής δεν είναι έτοιμος να εφαρμόσει τη μέθοδο αναισθητοποίησης και θανάτωσης χωρίς καθυστέρηση.

Πηγή φωτογραφιών: European Commission DG SANTE

Πηγή φωτογραφιών: Government of Canada

Πηγή φωτογραφίας: EFSA, scientific opinion

2. Ηλεκτρική αναισθητοποίηση με τοποθέτηση ηλεκτροδίων στην κεφαλή (απλή αναισθητοποίηση) ακολουθούμενη από ηλεκτροπληξία

Όπως περιγράφεται στα αιγοπρόβατα.

Πηγή φωτογραφιών: Welfare of pigs during killing for purposes other than slaughter EFSA
2020

3. Πυροβόλο όπλο με σφαίρες

Όπως περιγράφεται στα αιγοπρόβατα.

Οι μεγάλοι κάπροι συνιστάται να θανατώνονται κατά προτίμηση με τη χρήση πυροβόλου όπλου, καθώς οι μετωπιαίοι κόλποι είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι και ο εγκέφαλος βρίσκεται βαθύτερα στο κρανίο σε σύγκριση με άλλους χοίρους.

4. Χρήση αερίων

Η μέθοδος εφαρμόζεται στη θανάτωση χοίρων όλων των ηλικιών, ανάλογα με τα χρησιμοποιούμενα αέρια π.χ. διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) σε υψηλή συγκέντρωση, αδρανή αέρια, διοξείδιο του άνθρακα σε συνδυασμό με αδρανή αέρια, μονοξείδιο του άνθρακα, μονοξείδιο του άνθρακα με άλλα αέρια. Μικρές ομάδες χοίρων μπορούν να οδηγηθούν σε ένα περιέκτη και να χορηγηθεί το επιλεγμένο αέριο ώστε να αντικατασταθεί ο ατμοσφαιρικός αέρας στον περιέκτη και να δημιουργηθεί θανατηφόρα ανοξία ή υπερκαπνία. Οι συγκεντρώσεις των αερίων θα πρέπει να παρακολουθούνται και να διατηρούνται σταθερές καθ' όλη τη διαδικασία έως ότου να θανατωθούν όλα τα ζώα.

Αυτή η μέθοδος έχει κάποια πλεονεκτήματα ως προς την ευζωία των ζώων συγκριτικά με την ηλεκτρική ή μηχανική θανάτωση, καθώς οι χοίροι αναισθητοποιούνται σε ομάδες με το ελάχιστο δυνατό περιορισμό και στρες χειρισμού. Ωστόσο, η έκθεση σε μίγματα αερίων δεν οδηγεί σε άμεση απώλεια συνείδησης. Ο απαιτούμενος χρόνος έκθεσης για τη θανάτωση χοίρων ποικίλει ανάλογα με το μίγμα αερίων (EFSA, 2004).

- Διοξείδιο του άνθρακα τουλάχιστον 80 % . Από την EFSA προτείνεται τρία (3) λεπτά έκθεση σε 90% CO₂. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει τα αέρια να εισέρχονται στον θάλαμο ή στον χώρο όπου τα ζώα πρόκειται να αναισθητοποιηθούν και να θανατωθούν με τρόπο που θα μπορούσε να προκαλέσει εγκαύματα ή διέγερση λόγω ψύχους ή έλλειψης υγρασίας.

- Επτά (7) λεπτά έκθεση σε λιγότερο από 2% οξυγόνο που δημιουργείται με μίγματα αδρανών αερίων.

- Επτά (7) λεπτά έκθεση σε μίγμα 30% διοξειδίου του άνθρακα με αδρανή αέρια, με λιγότερο από 2% οξυγόνο. (EFSA, 2004).

- Για το μονοξείδιο του άνθρακα (καθαρό ή σε συνδυασμό με άλλα αέρια), πρέπει να ακολουθούνται οι οδηγίες του σημείου 9, του Κεφαλαίου II του Παραρτήματος I του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ.

Επίσης, σε κάθε περίπτωση πρέπει να εφαρμόζονται οι διατάξεις του σημείου του Παραρτήματος II του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ.

Στο τέλος του χρόνου έκθεσης που είναι κατάλληλος για το χρησιμοποιούμενο αέριο ή μείγμα αερίων, η πόρτα του περιέκτη μπορεί να ανοίξει για να εκκενωθεί το αέριο, να διασφαλιστεί ότι όλα τα ζώα είναι νεκρά και να αφαιρεθούν τα πτώματά τους για απόρριψη. Σε περίπτωση ανίχνευσης οποιουδήποτε ζώου που παρουσιάζει σημεία ζωής, η πόρτα θα μπορούσε είτε να κλείσει ξανά και ο περιέκτης να ξαναγεμίσει με το μείγμα αερίων είτε να χρησιμοποιηθεί μια εφεδρική μέθοδος θανάτωσης στους επιζώντες, όπως η εφαρμογή αναισθητοποίησης με πιστόλι με διατρητική ράβδο, ακολουθούμενη αμέσως από pithing.

Πιθανά προβλήματα της μεθόδου:

1) Έκθεση σε υψηλές συγκεντρώσεις CO₂, (π.χ. 40% ή περισσότερα) είναι επώδυνη για την εισπνοή και επομένως τα χοιρίδια παρουσιάζουν τάσεις φυγής.

2) Πολύ μικρός χρόνος έκθεσης, οδηγεί σε περισσότερο απαιτούμενο χρόνος για να επέλθει ο θάνατος.

3) Πολύ χαμηλή συγκέντρωση αερίου, παρατείνει την επαγωγή της απώλειας συνείδησης, οδηγώντας σε παρατεταμένη αναπνευστική δυσφορία.

4) Υπερφόρτωση, οδηγεί σε τραυματισμούς, προσπάθειες διαφυγής, σε πόνο και φόβο.

5) Πολύ χαμηλή θερμοκρασία του αερίου, (ακόμα και κάτω από 0°C) οδηγεί σε εισπνοή από τα ζώα ξηρού κρύου αερίου που τους προκαλεί πόνο.

6) Απομάκρυνση των χοιριδίων ενώ είναι ζωντανά, εάν δεν ελεγχθούν τα ζωτικά σημεία.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η απόσταση στην οποία μπορεί να παρατηρηθεί παρουσία αερίου είναι 30 μέτρα και ως εκ τούτου, το προσωπικό που κινείται γύρω από τους θαλάμους πρέπει να φέρει πάνω του μετρητή συγκέντρωσης CO₂ καθώς επίσης και προστατευτικά μέσα για τα αφτιά τους. Έκθεση του προσωπικού σε συγκεντρώσεις CO₂ άνω του 3% είναι επικίνδυνες για τη ζωή του. Οι καιρικές συνθήκες επηρεάζουν σημαντικά τη διασπορά του αερίου (επικρατώντες άνεμοι στην περιοχή). Για το λόγο αυτό προτείνεται η εργασία ατόμων ανά ζεύγη.

Πριν την είσοδο του προσωπικού εφόσον αυτό απαιτείται, πρέπει να διενεργηθεί έλεγχος της συγκέντρωσης αερίου εντός των περιεκτών μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, από εξειδικευμένο προσωπικό (πχ μηχανικός), ο οποίος θα πιστοποιήσει ότι μπορεί να εισέλθουν κτηνίατροι και προσωπικό με ασφάλεια.

► Σημειώνεται ότι για όλα τα είδη ζώων, για κάθε μέθοδο θανάτωσης που θα επιλεγεί, θα πρέπει να υπολογίζεται εκ των προτέρων ο ημερήσιος ρυθμός θανάτωσης για τον καλύτερο προγραμματισμό των εργασιών (αποφυγή υπερκόπωσης του προσωπικού) και τη μείωση της καταπόνησης των ζώων. Επίσης οι δυσκολίες που παρουσιάζονται κατά την εφαρμογή οποιασδήποτε από τις παραπάνω μεθόδους θανάτωσης θα πρέπει να καταγράφονται, να αποτυπώνονται και να αποστέλλονται στην υπηρεσία μας βάσει της αρ. 1697/100560/16.7.2018 εγκυκλίου ««Προστασία των ζώων κατά τις εργασίες αποπληθυσμού – Αποστολή στοιχείων»».

► ΠΡΟΣΟΧΗ: Ο θάνατος των ζώων πρέπει να επιβεβαιώνεται σε κάθε περίπτωση πριν την περαιτέρω διαχείρισή τους.

Ζ.ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

Απαγορεύεται η διακίνηση ζωοτροφών από επιχειρήσεις με εγκαταστάσεις στη νήσο Λέσβο, εκτός της νήσου.

Η.ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Οδηγίες δειγματοληψίας και συσκευασίας για το νόσημα του

Αφθώδους Πυρετού

ΚΛΙΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Είναι σημαντικό η δειγματοληψία να συνοδεύεται από αναλυτικό κλινικό ιστορικό των ζώων.

Να εξετάζονται κλινικά όλα τα ζώα.

Να ανευρίσκεται το ζώο με τις **παλαιότερες χρονικά αλλοιώσεις** και να καταγράφονται ώστε να μπορεί να υπολογιστεί η ηλικία των αλλοιώσεων.

ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ:

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ:

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

ΝΕΚΡΑ ΖΩΑ:

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΧΗΛΕΣ:

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΜΑΤΙΚΩΝ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ (συμπλήρωση του παρακάτω πίνακα):

ΣΤΑΔΙΟ ΑΦΘΑΣ	ΧΡΟΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ	ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ ΚΛΠ)
ΦΥΣΑΛΙΔΑ ΜΕ ΥΓΡΟ	1η ημέρα	
ΠΡΟΦΑΤΑ ΔΙΑΡΡΗΓΜΕΝΗ ΦΥΣΑΛΙΔΑ ΜΕ ΣΑΦΗ ΑΚΡΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΝΗ ΚΟΚΚΙΝΗ ΒΑΣΗ ΧΩΡΙΣ ΙΝΙΚΗ	2η ημέρα	
ΕΛΚΟΣ ΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΑΦΗ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΚΟΚΚΙΝΗ ΒΑΣΗ, ΞΕΚΙΝΑΕΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΙΝΙΚΗΣ	3-4η ημέρα	
ΕΛΚΟΣ ΜΕ ΙΝΙΚΗ ΣΤΑ ΑΚΡΑ	5-7η ημέρα	
ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΜΕ ΝΕΟ ΕΠΙΘΗΛΙΟ	8-11η ημέρα	
ΟΥΛΩΔΗΣ ΙΣΤΟΣ	>11η ημέρα	

ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Η ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΟ **ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ** ΠΟΥ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΠΑΔΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΑΦΩΣ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΙ ΝΑ ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΕ ΣΧΕΤΙΚΑ:

ΣΤΑΔΙΟ ΑΦΘΑΣ	ΧΡΟΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ	ΣΗΜΕΙΩΣΗ
ΦΥΣΑΛΙΔΑ ΜΕ ΥΓΡΟ	1η ημέρα	
ΠΡΟΦΑΤΑ ΔΙΑΡΡΗΓΜΕΝΗ ΦΥΣΑΛΙΔΑ ΜΕ ΣΑΦΗ ΑΚΡΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΝΗ ΚΟΚΚΙΝΗ ΒΑΣΗ ΧΩΡΙΣ ΙΝΙΚΗ	2η ημέρα	

ΕΛΚΟΣ ΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΑΦΗ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΚΟΚΚΙΝΗ ΒΑΣΗ, ΞΕΚΙΝΑΕΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΙΝΙΚΗΣ	3-4η ημέρα	
ΕΛΚΟΣ ΜΕ ΙΝΙΚΗ ΣΤΑ ΑΚΡΑ	5-7η ημέρα	
ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΜΕ ΝΕΟ ΕΠΙΘΗΛΙΟ	8-11η ημέρα	
ΟΥΛΩΔΗΣ ΙΣΤΟΣ	>11η ημέρα	

Αναφορικά με τη λήψη δειγμάτων από ζώντα ζώα με συμπτώματα. Συστήνεται η λήψη ταυτόχρονα από το ίδιο ζώο των κάτωθι:

1. Επιθηλιακός ιστός αφθώδους αλλοίωσης τουλάχιστον 2cm². Ενδείκνυται η δειγματοληψία από τις πιο πρόσφατες αλλοιώσεις (στάδιο φυσαλίδας), από την επιφάνεια αλλά και την περιφέρεια των αφθών. Αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip.
2. Υγρό από φυσαλίδα, λήψη με σύριγγα και μετάγγιση σε φιαλίδιο με βιδωτό καπάκι ή διαρρηγνύεται η φυσαλίδα και εμποτίζεται ο βαμβακοφόρος στυλεός.
3. Βαμβακοφόροι στυλεοί χωρίς γέλη με **στοματοφαρυγγικό** έκκριμα (δείγμα-αντίδειγμα)
4. Δείγμα αίματος χωρίς αντιπηκτικό (ορόδειγμα)
5. Δείγμα αίματος με αντιπηκτικό (EDTA)
6. Αλλοιώσεις από στεφάνη χηλών και από μεσοδακτύλιο διάστημα, τουλάχιστον 2cm². Ενδείκνυται η δειγματοληψία από τις πιο πρόσφατες αλλοιώσεις. Αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip.

Αναφορικά με τη λήψη δειγμάτων από ζώντα ζώα χωρίς συμπτώματα. Συστήνεται η λήψη ταυτόχρονα από το ίδιο ζώο των κάτωθι:

1. Βαμβακοφόροι στυλεοί χωρίς γέλη με **στοματοφαρυγγικό** έκκριμα (δείγμα-αντίδειγμα)
2. Δείγμα αίματος χωρίς αντιπηκτικό (ορόδειγμα)
3. Δείγμα αίματος με αντιπηκτικό (EDTA)
4. Οροφαρυγγικό υγρό με χρήση probang, αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip (συστήνεται μόνο στην περίπτωση που υπάρχει υποψία χρονιότητας του νοσήματος και έχουν επουλωθεί οι αλλοιώσεις).

Αναφορικά με τη λήψη δειγμάτων από νεκρά ζώα. Συστήνεται η λήψη ταυτόχρονα από το ίδιο ζώο των κάτωθι:

1. Επιθηλιακός ιστός αφθώδους αλλοίωσης τουλάχιστον 2cm². Ενδείκνυται η δειγματοληψία από τις πιο πρόσφατες αλλοιώσεις (στάδιο φυσαλίδας) και από την επιφάνεια αλλά και την περιφέρεια των ελκών.
2. Βαμβακοφόροι στυλεοί χωρίς γέλη με **στοματοφαρυγγικό** έκκριμα (δείγμα-αντίδειγμα)
3. Δείγμα αίματος χωρίς αντιπηκτικό (ορόδειγμα)
4. Δείγμα αίματος με αντιπηκτικό (EDTA)
5. Τεμάχιο μυοκαρδίου, αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip.
6. Τραχηλικοί και πνευμονικοί λεμφαδένες, αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip
7. Αμυγδαλές, θυροειδής, νεφροί, σπλήνας και κάθε όργανο με μακροσκοπικές αλλοιώσεις, αποθήκευση σε ουροσυλλέκτη και διπλό σακουλάκι zip

Οδηγίες για τη συσκευασία, συντήρηση και αποστολή των δειγμάτων στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς

1. Τα δείγματα να αποστέλλονται **ΑΥΘΗΜΕΡΟΝ** και συσκευασμένα σύμφωνα με τους κανονισμούς της IATA Packing instructions 650. Το κιβώτιο συσκευασίας να αποτελείται από μονωτικό υλικό ανθεκτικό στη μεταφορά και απολύτως στεγανό για να αποφεύγεται η επιμόλυνση του μεταφορικού μέσου και των άλλων χώρων με το παθολογικό υλικό. Σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να τηρείται η τριπλή συσκευασία.
2. Μεταφορά υπό ψύξη με τη χρήση ισοθερμικού δοχείου και παγοκύστης, ώστε να διατηρείται θερμοκρασία 1°-4°C.
3. Πλαστική ύλη ή φελιζόλ που τοποθετείται στα διάκενα μεταξύ των φιαλιδίων για αποφυγή θραύσεως.
4. Τοποθέτηση των φιαλιδίων σε πλαστική σακούλα μίας χρήσης.
5. Τοποθέτηση της παγοκύστης σε πλαστική σακούλα μίας χρήσης.
6. Συμπλήρωση του Δελτίου Αποστολής με όλες τις προβλεπόμενες πληροφορίες. Τοποθέτηση του δελτίου αποστολής έξω από το ισοθερμικό δοχείο.
7. Προσεκτικό κλείσιμο του ισοθερμικού δοχείου.
8. ΠΡΙΝ την αποστολή των δειγμάτων:
  - I. Να προηγείται τηλεφωνική επικοινωνία με το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς (210-6011499).
  - II. Να αποστέλλεται το διαβιβαστικό με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο viruslab.ath@minagric.gr την ημέρα που γίνεται η αποστολή των δειγμάτων
  - III. Να αποστέλλεται το διαβιβαστικό με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο amikeli@minagric.gr την ημέρα που γίνεται η αποστολή των δειγμάτων
9. Αποστολή του δείγματος στο εργαστήριο αυθημερόν με εταιρεία ταχυμεταφορών (courier).

Διεύθυνση αποστολής δειγμάτων: Εργαστήριο Αφθώδους Πυρετού - Τμήμα Μοριακής Διαγνωστικής, Αφθώδη Πυρετού, Ιολογικών, Ρικετσιακών και Εξωτικών Νοσημάτων - Διεύθυνση Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών. Νεαπόλεως 25, Αγία Παρασκευή, ΤΚ 15341, Αττική.

Σε περίπτωση υποψίας να ενημερώνεται τηλεφωνικά το Τμήμα Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων του Υπουργείου (2105271605) και συγχρόνως, πριν την αποστολή δειγμάτων, να προηγείται η τηλεφωνική επικοινωνία με το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς.

Η Αναπληρώτρια Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής

Δρ. Κατερίνα Μαρίνου

ΠΡΟΣ

Π.Δ

1. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, Γενική Δ/Νση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, Περιφερειακή Ενότητα Λεσβου, Τμήμα Υγείας Των Ζωων

Κοινοποίηση

1. Γραφείο Υπουργού,
2. Γραφείο Υφυπουργού,
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα,
4. Περιφέρειες Χώρας Γενικές Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Δ/νσεις ΒΚτηνιατρικής (Έδρες τους)
5. Περιφερειακές Ενότητες Χώρας Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Τμήματα Κτηνιατρικής (Έδρες τους)
6. Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Αλιευμάτων, Γάλακτος και λοιπών τροφίμων Ζωικής Προέλευσης.
7. Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Ζωικών Υποπροϊόντων,
8. Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Σφαγείων,
9. Διεύθυνση Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαιών, Τμήμα Ελέγχου Ζωοτροφών,
10. Διεύθυνση Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών, Τμήμα Μοριακής Διαγνωστικής, Αφθώδη Πυρετού, Ιολογικών, Ρικετσιακών και Εξωτικών Νοσημάτων
11. ΕΦΕΤ, Διεύθυνση Ασφάλειας Τροφίμων, Τμήματα Κρέατος και Αλιευμάτων.
12. ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ